

ČEZ

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 27. oktobra 2009*

V zadevi C-115/08,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Landesgericht Linz (Avstrija) z odločbo z dne 5. marca 2008, ki je prispela na Sodišče 17. marca 2008, v postopku

Land Oberösterreich

proti

ČEZ as,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot in P. Lindh, predsedniki senatov, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Schieman (poročevalec), P. Kūris, E. Juhász, G. Arestis in L. Bay Larsen, sodniki,

* Jezik postopka: nemščina.

generalni pravobranilec: M. Poiares Maduro,
sodna tajnica: C. Strömholm, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 10. marca 2009,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Land Oberösterreich J. Hintermayr, F. Haunschmidt, G. Minichmayr, P. Burgstaller, G. Tusek in C. Hadeyer, odvetniki,

- za ČEZ as W. Moringer, odvetnik,

- za avstrijsko vlado E. Riedl, C. Rauscher in C. Pesendorfer, zastopniki,

- za češko vlado M. Smolek, zastopnik,

- za francosko vlado A.-L. During, zastopnica,

- za poljsko vlado M. Dowgielewicz, M. Nowacki in D. Krawczyk, zastopniki,

- za Komisijo Evropskih skupnosti E. Traversa in B. Schima, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi
22. aprila 2009

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 10 ES, 12 ES, 28 ES in 43 ES.

- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Land Oberösterreich (v nadaljevanju: zvezna dežela Gornja Avstrija) in družbo ČEZ as (v nadaljevanju: ČEZ), ki se nanaša na škodljive vplive oziroma na nevarnost nastanka škodljivih vplivov ionizirajočega sevanja, ki bi lahko prizadela kmetijska zemljišča v Avstriji v lasti navedene zvezne dežele, zaradi obratovanja jedrske elektrarne Temelin, ki je na ozemlju Češke republike, upravlja pa jo družba ČEZ.

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

Pogodba ESAE

3 Člen 1, drugi odstavek, AE določa:

„Naloga Skupnosti je z ustvarjanjem razmer, potrebnih za pospešeno vzpostavljanje in razvoj jedrske industrije, prispevati k dvigu življenjske ravni v državah članicah in k razvoju odnosov z drugimi državami.“

4 Člen 2 AE določa:

„Za uresničitev svoje naloge Skupnost v skladu s to pogodbo:

[...]

- b) postavlja enotne varnostne standarde za varovanje zdravja delavcev in prebivalstva ter zagotavlja njihovo uporabo;

- c) olajšuje naložbe in zagotavlja, zlasti s spodbujanjem podjetništva, postavitve osnovnih naprav, potrebnih za razvoj jedrske energije v Skupnosti;

[...]“

5 Členi od 30 do 39 AE so v poglavju III, z naslovom „Varovanje zdravja“, ta pa je del naslova II Pogodbe AE, ki je naslovljen „Določbe za spodbujanje napredka na področju jedrske energije“.

6 Člen 30 AE določa:

„V Skupnosti se določijo temeljni standardi za varovanje zdravja delavcev in prebivalstva pred nevarnostmi, ki izvirajo iz ionizirajočih sevanj.

Izraz ‚temeljni standardi‘ pomeni:

- a) največje dovoljene doze, ki še zagotavljajo zadostno varnost,

b) največjo dovoljeno izpostavljenost in kontaminacijo,

[...]“

7 Člen 31 AE določa:

„Komisija izdela temeljne standarde potem, ko pridobi mnenje skupine oseb, ki jih imenuje Znanstveno-tehnični odbor izmed znanstvenih izvedencev iz držav članic, zlasti izvedencev za javno zdravje. [...]

Svet po posvetovanju z Evropskim parlamentom na predlog Komisije, ki mu posreduje mnenja odborov, s kvalificirano večino določi temeljne standarde.“

8 Člen 32 AE določa:

„Na zahtevo Komisije ali države članice se lahko temeljni standardi revidirajo ali dopolnijo v skladu s postopkom iz člena 31.

Komisija mora preučiti vsako predloženo zahtevo države članice.“

9 Člen 33 AE določa:

„Vsaka država članica sprejme ustrezne zakone ali druge predpise, da zagotovi skladnost s temeljnimi standardi, ki so bili določeni [...]

Komisija oblikuje ustrezna priporočila za uskladitev določb, ki se uporabljajo na tem področju v državah članicah.

V ta namen države članice sporočijo Komisiji določbe, kakršne se uporabljajo na dan začetka veljavnosti te pogodbe, pa tudi vse poznejše osnutke istovrstnih določb.

[...]“

10 Člen 35 AE določa:

„Vsaka država članica postavi naprave, potrebne za izvajanje stalnega nadzora stopnje radioaktivnosti zraka, vode in zemlje ter za zagotavljanje spoštovanja temeljnih standardov.

Komisija ima pravico dostopa do teh naprav za nadzor; preverja lahko njihovo delovanje in učinkovitost.“

11 Člen 36 AE določa:

„Pristojni organi redno sporočajo Komisiji podatke o nadzoru iz člena 35, tako da je ta stalno obveščena o stopnji radioaktivnosti, ki ji je prebivalstvo izpostavljeno.“

12 Člen 37 AE določa:

„Vsaka država članica mora Komisiji predložiti splošne podatke o vsakem načrtu za odlaganje radioaktivnih odpadnih snovi v kateri koli obliki, tako da lahko Komisija ugotovi, ali izvajanje takega načrta lahko povzroči radioaktivno kontaminacijo vode, zemlje ali zračnega prostora druge države članice.“

Komisija da svoje mnenje po posvetovanju s skupino izvedencev iz člena 31 v roku šestih mesecev.“

13 Člen 38 AE določa:

„Komisija naslovi na države članice priporočila o stopnji radioaktivnosti zraka, vode in zemlje.“

V nujnih primerih lahko izda direktivo, s katero od zadevne države članice zahteva, naj v roku, ki ga določi Komisija, sprejme vse potrebne ukrepe za preprečevanje kršitev temeljnih standardov in za zagotavljanje spoštovanja predpisov.

Če ta država ne ravna v skladu z direktivo Komisije v določenem roku, lahko Komisija ali katera koli država članica z odstopanjem od členov 141 in 142 takoj predloži zadevo Sodišču.“

14 Člen 192 AE določa:

„Države članice sprejmejo vse ustrezne ukrepe, bodisi splošne ali posamične, da zagotovijo izpolnitev obveznosti iz te pogodbe ali iz aktov institucij Skupnosti. Ti ukrepi olajšujejo izpolnjevanje njenih nalog.

Vzdržijo se vseh ukrepov, ki bi lahko ogrozili uresničitev ciljev te pogodbe.“

Konvencija o jedrski varnosti

15 Pristop Evropske skupnosti za atomsko energijo h Konvenciji o jedrski varnosti, sprejeti 17. junija 1994, je bil potrjen s Sklepom Komisije 1999/819/Euratom z dne 16. novembra 1999 (UL L 318, str. 20). Tudi vse države članice so pogodbenice te konvencije.

16 Tretji odstavek deklaracije, ki je priložena k navedenemu Sklepu 1999/819, kakor je bil spremenjen z Odločbo Komisije 2004/491/Euratom z dne 29. aprila 2004 (UL L 172, str. 7), določa, da ima „Skupnost [...] pristojnosti, ki si jih deli z [...] državami članicami, na področjih, predvidenih v členu 7 in členih 14 do 19 Konvencije, kakor je določeno v členu 2(b) Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo in v ustreznih členih naslova II, poglavja 3, imenovanega ‚Zdravje in varnost‘.“

17 Člen 1(ii) Konvencije o jedrski varnosti ima zlasti cilj „vzpostaviti in vzdrževati učinkovite obrambne mehanizme v jedrskih objektih proti možnim radiološkimi nevarnostim, da bi pred škodljivimi učinki ionizirajočega sevanja iz takih objektov zaščitili tako posameznike kot družbo in okolje“.

18 Člen 7 Konvencije o jedrski varnosti določa:

„1. Vsaka pogodbenica vzpostavi in vzdržuje zakonski in predpisni okvir za urejanje varnosti jedrskih objektov.

2. Zakonski in predpisni okvir zagotavlja:

i) določitev primernih državnih varnostnih zahtev in predpisov,

ii) sistem izdajanja dovoljenj za jedrske objekte in prepoved obratovanja jedrskega objekta brez dovoljenja,

iii) sistem upravne inšpekcije in ocenjevanja jedrskih objektov zaradi preverjanja skladnosti z ustreznimi predpisi in pogoji dovoljenj,

iv) uveljavljanje ustreznih predpisov in pogojev dovoljenj, vključno z začasnim odvzemom, spremembo ali preklicem.“

19 Člen 8(1) te konvencije določa:

„Vsaka pogodbenica ustanovi ali imenuje upravni organ, ki mu bo zaupano izvrševanje zakonskega in predpisnega okvira iz člena 7; dodeljena mu bodo primerna pooblastila, pristojnosti ter finančna sredstva in kadri za izpolnjevanje njegovih dodeljenih odgovornosti.“

20 Člen 14 te konvencije z naslovom „Ocenjevanje in preverjanje varnosti“ določa:

„Vsaka pogodbenica sprejme primerne ukrepe za zagotovitev, da se:

i) izvedejo celovite in sistematične varnostne ocene pred gradnjo in prevzemanjem jedrskega objekta tako kot med njegovo celotno življenjsko dobo. Take ocene morajo biti dobro dokumentirane – kasneje pa dopolnjene glede na obratovalne izkušnje in pomembne nove varnostne podatke, in pregledane v okviru pristojnosti upravnega organa;

- ii) izvede preverjanje z analizo, nadzorom, preizkušanjem in pregledom in tako zagotovi, da sta fizično stanje in obratovanje jedrskega objekta še naprej v skladu z njegovim projektom, veljavnimi državnimi zahtevami in obratovalnimi omejitvami in pogoji.“

21 Člen 15 Konvencije o jedrski varnosti z naslovom „Varstvo pred sevanjem“ določa:

„Vsaka pogodbenica sprejme primerne ukrepe, s katerimi zagotovi, da bo v vseh obratovalnih stanjih izpostavljenost delavcev in javnosti sevanju zaradi jedrskega objekta na tako nizki ravni, kot je to še razumno mogoče doseči, in da noben posameznik ne bo izpostavljen sevanju, ki presega predpisane državne dozne omejitve.“

22 Členi od 16 do 19 navedene konvencije z naslovi „Pripravljenost na izredne razmere“, „Izbira lokacije“, „Projektiranje in gradnja“ in „Obratovanje“ določajo številne obveznosti, ki se nanašajo na ta vprašanja.

Direktiva 96/29/Euratom

23 Direktiva Sveta 96/29/Euratom z dne 13. maja 1996 o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo zdravja delavcev in prebivalstva pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja (UL L 159, str. 1) je bila sprejeta na podlagi členov 31 in 32 AE.

24 Člen 2(1) navedene direktive določa:

„Ta direktiva velja za vse dejavnosti, ki obsegajo tveganja zaradi ionizirajočega sevanja, iz umetnega vira ali iz naravnega vira sevanja v primerih kjer se ali se je naravne radionuklide predelovalo z ozirom na njihove radioaktivne, cepljive ali oplodne lastnosti, zlasti:

- a) pridobivanje, predelava, rokovanje, uporaba, skladiščenje, prevoz, uvoz v Skupnost ali izvoz iz nje in odlaganje radioaktivnih snovi;

- b) delovanje vsakršne električne opreme, ki oddaja ionizirajoče sevanje in vsebuje sestavne dele, ki delujejo pri napetosti nad 5 kV;

- c) kakršna koli druga dejavnost, ki jo določi država članica.“

25 Člen 4 te direktive z naslovom „Dovoljenje“ v odstavku 1(a) določa:

„Razen v primerih, ki jih določa ta člen, vsaka država članica zahteva predhodno dovoljenje za naslednje dejavnosti:

- a) delovanje in razgradnjo kakršnega koli aparata ali objekta v jedrskem gorivnem krogu [...]“

26 Člen 6(3) Direktive 96/29 določa:

„Poleg tega vsaka država članica zagotovi:

- a) da so vse izpostavljenosti vzdrževane na kar se da nizki, razumno dosegljivi ravni, upoštevajoč pri tem gospodarske in družbene dejavnike;

- b) da, brez vpliva na člen 12, vsota doz iz vseh ustreznih dejavnosti ne presega doznih mej za izpostavljenost delavcev, praktikantov in študentov ter posameznikov iz prebivalstva, določenih v tem delu.“

27 Člen 13 navedene direktive določa meje doz za posameznike iz prebivalstva, ki jih je treba spoštovati.

28 Člen 43 te direktive z naslovom „Temeljna načela“, ta pa je del naslova VIII te direktive, ki je naslovljen „Izvajanje varstva pred sevanjem za prebivalstvo v normalnih razmerah“, določa:

„Vsaka država članica ustvari potrebne pogoje za zagotovitev najboljšega možnega varstva prebivalstva, ki je osnovano na načelih iz člena 6 in uporabo osnovnih načel, ki vodijo operativno zaščito prebivalstva.“

29 Člen 44 Direktive 96/29 z naslovom „Pogoji za izdajo dovoljenj za dejavnosti, ki vključujejo tveganja za prebivalstvo zaradi ionizirajočega sevanja“ določa:

„Operativna zaščita prebivalstva pred sevanji zaradi dejavnosti, za katere je potrebno pridobiti predhodno dovoljenje, pomeni v normalnih razmerah vse ukrepe in meritve za odkrivanje in odstranjevanje dejavnikov, ki lahko v času kakršnega koli delovanja, ki vključuje izpostavljenost ionizirajočemu sevanju, predstavlja tveganje za izpostavljenost prebivalstva, ki ni zanemarljivo s stališča varstva pred sevanji. Takšno varstvo vključuje naslednje naloge:

- a) pregled in odobritev izbora lokacije in načrtov za objekte, ki vključujejo tveganje za izpostavljenost sevanju, s stališča varstva pred sevanji;
- b) odobritev obratovanja takih novih objektov je odvisna od zagotovitve ustreznega varstva pred kakršno koli izpostavljenostjo ali radioaktivno kontaminacijo, ki se lahko razširi tudi izven območja samega objekta, upoštevajoč pri tem vse ustrezne demografske, meteorološke, geološke, hidrološke in ekološke pogoje;

c) pregled in odobritev načrtov za izpuščanje radioaktivnih snovi iz objekta.

Te naloge se opravljajo skladno s predpisi, ki jih določijo pristojni upravni organi na podlagi velikosti tveganja za izpostavljenost prebivalstva.“

30 Člen 45 navedene direktive z naslovom „Ocene doz za prebivalstvo“ določa:

„Pristojni organi:

- a) zagotovijo, da so ocene doz zaradi dejavnosti iz člena 44 čim bolj realne za prebivalstvo kot celoto in za referenčne skupine prebivalstva, kjer je to mogoče;

- b) določijo pogostost izdelave takšnih ocen in sprejmejo vse potrebne ukrepe za določitev referenčnih skupin prebivalstva, upoštevajoč pri tem dejanske poti prenosa radioaktivnih snovi;

c) zagotovijo, ob upoštevanju radiološkega tveganja, da ocene doz za prebivalstvo vključujejo:

- oceno doz zaradi zunanega sevanja, in kjer je to primerno, oznako kakovosti tega sevanja,

- oceno vnosa radionuklidov, z oznako vrste radionuklidov, in kjer je potrebno, njihovih fizikalnih in kemijskih lastnosti, in navesti aktivnost in koncentracije teh radionuklidov,

- ocene doz za referenčne skupine prebivalstva, za katere je verjetno, da jih bodo le-te prejele in določitev značilnosti teh skupin.

d) zahtevajo zbiranje podatkov in shranjevanje dokumentacije glede meritev zunanje izpostavljenosti, ocen vnosa radionuklidov in radioaktivne kontaminacije, kakor tudi rezultatov ocen doz, ki so jih prejele referenčne skupine prebivalstva in prebivalstvo kot celota.“

31 Člen 46 te direktive z naslovom „Inšpekcija“ določa:

„V zvezi z zdravstvenim varstvom prebivalstva vsaka država članica vzpostavi sistem inšpekcije za zagotovitev uveljavljanja določil, uvedenih v skladu s to direktivo in uvedbo nadzora na področju varstva pred sevanjem.“

32 Člen 47 Direktive 96/29 z naslovom „Odgovornosti delodajalcev“ v odstavku 1 določa:

„Vsaka država članica zahteva od delodajalca, odgovornega za dejavnosti navedene v členu 2, da jih opravlja v skladu z načeli zdravstvenega varstva na področju varstva pred sevanji. Znotraj svojih objektov mora opravljati predvsem naslednje naloge:

- a) doseganje in vzdrževanje optimalne ravni varstva okolja in prebivalstva;

- b) preverjanje učinkovitosti tehničnih sredstev za varstvo okolja in prebivalstva;

c) prične z obratovanjem, potem ko je zagotovil delovanje ustrezne opreme in postopke za merjenje radioaktivne kontaminacije okolja oziroma ocenjevanje izpostavljenosti prebivalstva in vplivov na okolje;

d) zagotovi redno umerjanje merilnih instrumentov in redno pregledovanje njihove uporabnosti in pravilne uporabe.“

33 Členi od 48 do 53 navedene direktive, iz naslova IX te direktive se nanašajo na intervencije v primerih izrednih radioloških dogodkov.

34 Člen 54 te direktive določa:

„Ta direktiva določa temeljne varnostne standarde za varstvo zdravja delavcev in prebivalstva pred nevarnostmi ionizirajočega sevanja, z namenom, da bi jih države članice uporabljale enotno. Če država članica namerava sprejeti meje doz, ki so strožje od teh, ki so navedene v tej direktivi, o tem obvesti Komisijo in države članice.“

35 Ni sporno, da Republika Avstrija o tem ni obvestila niti Komisije niti drugih držav članic.

Nacionalna ureditev

- 36 Člen 364(2) Občega državljanskega zakonika (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch, v nadaljevanju: ODZ) določa:

„Lastnik zemljišča lahko sosedu prepove imisije, ki jih povzročajo odpadne vode, dim, plini, toplota, vonjave, hrup, tresljaji in drugi podobni škodljivi vplivi, ki izvirajo iz sosedovega zemljišča, kolikor presegajo krajevno običajno mero in znatno omejujejo običajno rabo nepremičnine. Nikakor ni dopusten neposredni izliv brez posebnega pravnega naslova.“

- 37 Člen 364a ODZ določa:

„Kadar pa motnjo, ki izvira iz sosednjega zemljišča in presega to mero, povzroči rudniška naprava ali naprava, ki jo je odobril upravni organ, lahko posestnik zahteva le povračilo povzročene škode, čeprav ta izvira iz okoliščin, ki med postopkom za izdajo upravnega dovoljenja niso bile upoštevane.“

Spor o glavni stvari in njegov okvir

- 38 Zvezna dežela Gornja Avstrija je lastnica kmetijskih zemljišč, ki so namenjena agronomskim poskusom in na katerih je kmetijska šola. Ta zemljišča so v Avstriji, približno 60 km od jedrske elektrarne Temelin, ki pa je na češkem ozemlju, 50 km od avstrijske meje.

- 39 S to elektrarno upravlja podjetje za dobavo energije ČEZ, ki je delniška družba češkega prava in je v večinski lasti češke države.
- 40 Češki organi so leta 1985 dovolili izgradnjo in obratovanje jedrske elektrarne Temelin in ta je pričela poskusno obratovati 9. oktobra 2000.
- 41 Zvezna dežela Gornja Avstrija in drugi lastniki zasebnih zemljišč so leta 2001 pri Landesgericht Linz sprožili postopek na podlagi člena 364(2) ODZ in zahtevali, naj se družbi ČEZ odredi prenehanje povzročanja škodljivih vplivov ali nevarnosti nastanka škodljivih vplivov ionizirajočega sevanja, ki bi lahko izhajalo iz navedene elektrarne.
- 42 Po mnenju zvezne dežele Gornja Avstrija bi radioaktivnost, ki jo povzroča običajno delovanje te jedrske elektrarne ali v vsakem primeru nevarnost kontaminacije, ki je posledica obratovanja in morebitnih napak v njenem delovanju, trajno poslabšala običajno rabo njenega zemljišča. Pogoji za tožbo za prenehanje povzročanja škodljivih vplivov – v danem primeru preventivno – naj bi bili torej izpolnjeni.
- 43 Sicer pa je bila navedena elektrarna predmet pogajanj med Republiko Avstrijo in Češko republiko. V zvezi s temi pogajanjmi je bil 12. decembra 2000 v Melku (Avstrija) podpisan protokol. Ti dve državi sta 29. novembra 2001 sprejeli dokument z naslovom „Ugotovitve procesa Melk in nadaljevanje“, na katerega se med drugim sklicuje skupna izjava Češke republike in Republike Avstrije o njunem dvostranskem sporazumu o jedrski elektrarni Temelin – priložena je h končnemu aktu Pogodbe o pristopu desetih novih članic k Evropski uniji, med katerimi je Češka republika, podpisane

v Atenah 16. aprila 2003 (UL L 236, str. 17) – s katero ti dve članici potrjujeta, da bosta izpolnili dvostranske obveznosti glede na navedene ugotovitve.

- 44 Jedrska elektrarna Temelin od leta 2003 deluje s polno močjo.
- 45 Kot je razvidno iz sporočila Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu o jedrski varnosti v Evropski uniji z dne 6. novembra 2002 [COM(2002) 605 konč.], se je v okviru pogajanj, ki so vodila do pristopa desetih novih držav članic leta 2004, vprašanjem o jedrski varnosti elektrarn držav članic namenila prav posebna pozornost zaradi sprejema resolucije Evropskega sveta iz Kölna z dne 3. in 4. junija 1999, s katero je bila Komisija pozvana, naj nadzoruje spoštovanje visokih varnostnih norm v srednji in vzhodni Evropi. Opravljeno ocenjevanje je tako vodilo bodisi k razgradnji jedrskih reaktorjev bodisi k sprejetju priporočil, naj se jih izboljša, da bi se dosegla varnostna raven, ki je primerljiva varnostni ravni primerljivih reaktorjev v Evropski uniji, torej priporočil, katerih dejansko upoštevanje sta nadzorovala Komisija in Svet [glej zlasti točko 4 uvoda navedenega sporočila ter točki 1.1(b) in 3.2 tega sporočila].
- 46 Vzporedno s procesom Melk, v katerem je imela Komisija aktivno vlogo pri omogočanju dialoga med češkimi in avstrijskimi oblastmi, sta Komisija in Svet ocenila varnost jedrske elektrarne Temelin – tako kot drugih jedrskih naprav držav kandidatk – in rezultati so pokazali, da je ta jedrska elektrarna z upoštevanjem priporočil dosegla zadovoljivo raven jedrske varnosti [glej točko 1.1(b) navedenega sporočila].

- 47 Poleg tega in kot je to razvidno iz točke 5.3.2 sporočila Komisije, ki vsebuje povzetek dejavnosti, izvedenih v letih 2004 in 2005 pri izvajanju naslova II, poglavja 3 do 10 Pogodbe Euratom [COM(2006) 395 konč.], so bila od pristopa Češke republike k Evropski uniji v letih 2004 in 2005 opravljena preverjanja na podlagi člena 35 AE.
- 48 Komisija je v skladu s členom 37 Pogodbe Euratom (UL C 293, str. 40) izdala tudi mnenje z dne 24. novembra 2005 o načrtu za odlaganje radioaktivnih odpadkov zaradi sprememb na lokaciji jedrske elektrarne Temelin v Češki republiki. V navedenem mnenju je Komisija med drugim menila, „da izvajanje načrta za odlaganje radioaktivnih odpadkov v kateri koli obliki, nastalih zaradi sprememb na lokaciji jedrske elektrarne Temelin [...], med običajnim obratovanjem in v primeru nesreče, ki bi bila take vrste in razsežnosti, kakor navajajo splošni podatki, ne bi povzročilo radioaktivnega onesnaženja, ki bi zelo vplivalo na zdravje prebivalcev, vodo, tla ali ozračje v drugi državi članici.“
- 49 Na dveh reaktorjih elektrarne Temelin je bil 3. novembra 2006 opravljen nadzor in istega dne je bila izdana dokončna izjava o skladnosti z veljavnimi predpisi.

Vprašanja za predhodno odločanje

- 50 Landesgericht Linz je navedlo, da se je v skladu s predhodno sodno prakso člen 364a ODZ – ki izključuje možnost vložitve tožbe za prenehanje povzročanja škodljivih vplivov, kadar gre za naprave, ki imajo upravno dovoljenje – uporabil tudi za naprave, ki jih je odobril tuji organ, če je bilo razvidno, da je bilo povzročanje zadevnega škodljivega vpliva dovoljeno po mednarodnem pravu in da so pogoji za izdajo dovoljenja, ki veljajo v državi izvora, v bistvu enakovredni tistim, ki veljajo v Avstriji.

- 51 Vendar je Oberster Gerichtshof s sodbo z dne 4. aprila 2006 presodilo, da na področje uporabe navedenega člena 364a spadajo le dovoljenja, ki so jih izdali avstrijski organi. Ta določba naj bi namreč temeljila izključno na tehtanju različnih nacionalnih interesov in ni upravičenega razloga, da bi zaradi interesov tujega gospodarstva in v imenu tujega javnega interesa avstrijski zakonodajalec določil omejitve lastninske pravice na mejnih zemljiščih v Avstriji, na katerih je nastala škoda.
- 52 Po mnenju Landesgericht Linz bi lahko razlaga, ki jo je uporabilo Oberster Gerichtshof, kršila pravo Skupnosti s tem, da različno obravnava naprave, ki so pridobile dovoljenje avstrijskih organov, in tiste, ki jim je dovoljenje izdal organ druge države članice.
- 53 Glede na to, da niti pogodbi ES in ESAE niti sekundarna zakonodaja, ki izhaja iz teh pogodb, ne vsebujejo pravil o izdaji dovoljenj jedrskim elektrarnam in o priznavanju teh dovoljenj v državah članicah, ki niso tiste, ki so dovoljenje izdale, se predložitveno sodišče sprašuje, ali prikazano različno obravnavanje krši člene 10 ES, 12 ES, 28 ES in 43 ES.
- 54 V teh okoliščinah je Landesgericht Linz prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „1. a) Ali gre za ukrep z enakim učinkom v smislu člena 28 ES, če mora podjetje, ki v neki državi članici v skladu z nacionalnim pravom te države in v skladu z zadevnimi predpisi prava Skupnosti upravlja elektrarno, ki proizvaja elektriko, ki se dobavlja v različne države članice, na podlagi sodbe sodišča sosednje države članice – ki je v skladu z [Uredbo Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in

gospodarskih zadevah (UL 2001, L 12, str. 1)] izvršljiva v vseh državah članicah – s katero je bila naložena opustitev morebitnih imisij, napravo prilagoditi tako, da bo ustrezala tehničnim predpisom druge države, ali celo – če prilagoditveni ukrepi zaradi kompleksnosti celotne naprave niso mogoči – ustaviti obratovanje te naprave, pri čemer to sodišče v skladu z razlago nacionalnih predpisov, ki jo je podalo najvišje sodišče te države, ne sme upoštevati obstoječega obratovalnega dovoljenja elektrarne, izdanega v državi članici, v kateri je ta elektrarna, čeprav bi v okviru ustrezne opustitvene tožbe upoštevalo nacionalno obratovalno dovoljenje, kar pomeni, da proti napravi z nacionalnim obratovalnim dovoljenjem ne bi bila izdana nobena sodba, s katero bi bila naložena opustitev?

- b) Ali je treba upravičene razloge iz Pogodbe ES razlagati tako, da razlikovanje v skladu s pravom neke države članice med nacionalnimi in tujimi obratovalnimi dovoljenji ni dovoljeno, vsekakor glede na to, da se varuje le nacionalno gospodarstvo, ne pa tudi tuje, saj je to čisto gospodarski razlog, ki v okviru temeljnih svoboščin ne šteje za razlog, ki bi ga bilo treba varovati?
- c) Ali je treba upravičene razloge iz Pogodbe ES in temu ustrezajoče načelo sorazmernosti razlagati tako, da posplošeno razlikovanje v skladu s pravom neke države članice med nacionalnimi in tujimi obratovalnimi dovoljenji nikakor ni dovoljeno, ker mora nacionalno sodišče neke države članice obratovanje naprave, ki je pridobila dovoljenje v drugi državi članici, v kateri se nahaja, presojati od primera do primera glede na dejanske nevarnosti, ki jih obratovanje te naprave predstavlja za javni red, javno varnost in zdravje ali glede na druge priznane nujne razloge v splošnem interesu?

- d) Ali morajo sodišča neke države članice v skladu z načelom sorazmernosti, ki ga je treba presojati v okviru upravičenih razlogov, obratovalno dovoljenje naprave, izdano v državi, v kateri je ta naprava, v vsakem primeru obravnavati kot nacionalno obratovalno dovoljenje, če je obratovalno dovoljenje države, v kateri je ta naprava, s pravnega vidika v bistvu enakovredno nacionalnemu obratovalnemu dovoljenju?
- e) Ali je za presojo prej navedenih vprašanj pomembno, da gre pri napravi, ki je dovoljena v državi članici, v kateri je, za jedrsko elektrarno, če v drugi državi članici, v kateri je bila vložena tožba na opustitev nezaželenih imisij iz jedrske elektrarne, naprave te vrste *per se* niso dovoljene, čeprav v tej državi obstajajo druge jedrske naprave?
- f) Ali morajo sodišča države članice, ki odločajo o takšni opustitveni tožbi – če razlaga nacionalnega prava, navedena v točki 1. a), krši člen 28 ES – razlagati nacionalno pravo v skladu s pravom Skupnosti, v katerem izraz ‚naprava, ki jo je odobril upravni organ‘ zajema tako nacionalna kot tuja obratovalna dovoljenja, ki so jih izdali upravni organi drugih držav članic?
2. a) Ali je v skladu s prepovedjo omejitve glede pravice do ustanavljanja za državljane ene države članice na ozemlju druge države članice iz člena 43 ES, da mora podjetje, ki v neki državi članici v skladu z nacionalnim pravom te države in v skladu z zadevnimi predpisi prava Skupnosti upravlja elektrarno, ki proizvaja elektriko, ki se dobavlja v različne države članice, na podlagi sodbe sodišča sosednje države članice – ki je v skladu [z Uredbo št 44/2001] izvršljiva

v vseh državah članicah – s katero je bila naložena opustitev morebitnih imisij te elektrarne, napravo prilagoditi tako, da bo ustrezala tehničnim predpisom druge države, ali celo – če prilagoditveni ukrepi zaradi kompleksnosti celotnega obrata niso mogoči – ustaviti obratovanje te naprave, pri čemer to sodišče v skladu z razlago nacionalnih predpisov, ki jo je podalo najvišje sodišče te države, ne sme upoštevati obstoječega obratovalnega dovoljenja elektrarne, izdanega v državi članici, v kateri je ta elektrarna, čeprav bi v okviru ustrezne opustitvene tožbe upoštevalo nacionalno obratovalno dovoljenje, kar pomeni, da proti napravi z nacionalnim obratovalnim dovoljenjem ne bi bila izdana nobena sodba, s katero bi bila naložena opustitev?

- b) Ali je treba upravičene razloge za omejitev svobode ustanavljanja razlagati tako, da razlikovanje v skladu s pravom neke države članice med nacionalnimi in tujimi obratovalnimi dovoljenji ni dovoljeno, vsekakor glede na to, da se varuje le nacionalno gospodarstvo, ne pa tudi tuje, ker je to čisto gospodarski razlog, ki v okviru temeljnih svoboščin ne šteje za razlog, ki bi ga bilo treba varovati?
- c) Ali je treba upravičene razloge za omejitev svobode ustanavljanja, navedene v Pogodbi ES, in zlasti načelo sorazmernosti razlagati tako, da posplošeno razlikovanje v skladu s pravom neke države članice med nacionalnimi in tujimi obratovalnimi dovoljenji nikakor ni dovoljeno, ker mora nacionalno sodišče države članice obratovanje naprave, ki je pridobila dovoljenje v drugi državi članici, v kateri je, presojati od primera do primera glede na dejanske nevarnosti, ki jih obratovanje te naprave predstavlja za javni red, javno varnost in zdravje ali glede na druge priznane nujne razloge v splošnem interesu?
- d) Ali morajo sodišča neke države članice v skladu z načelom sorazmernosti, ki ga je treba presojati pri utemeljitvi posegov v svobodo ustanavljanja, obratovalno

dovoljenje naprave, izdano v državi, v kateri je ta naprava, v vsakem primeru obravnavati kot nacionalno obratovalno dovoljenje, če je obratovalno dovoljenje države, v kateri je ta naprava, s pravnega vidika v bistvu enakovredno nacionalnemu obratovalnemu dovoljenju?

- e) Ali je tudi pri svobodi ustanavljanja za presojo prej navedenega vprašanja pomembno, da gre pri napravi, ki je dovoljena v državi članici, v kateri je, za jedrsko elektrarno, če v drugi državi članici, v kateri je bila vložena tožba na opustitev nezaželenih imisij iz jedrske elektrarne, naprave te vrste *per se* niso dovoljene, čeprav v tej državi obstajajo druge jedrske naprave?

 - f) Ali morajo sodišča države članice, ki odločajo o takšni opustitveni tožbi – če razlaga nacionalnega prava, navedena v točki 2. a), krši člen 43 ES – razlagati nacionalno pravo v skladu s pravom Skupnosti, v katerem izraz ‚naprava, ki jo je odobril upravni organ‘ zajema tako nacionalna kot tuja obratovalna dovoljenja, ki so jih izdali upravni organi drugih držav članic?
3. a) Ali gre v skladu s členom 12 ES za prepovedano posredno diskriminacijo glede na državljanstvo, če sodišča države članice v okviru zasebne opustitvene tožbe proti napravi upoštevajo dovoljenja, ki ga za naprave izdajo nacionalni organi, tako da se zahtevki na ustavitev obratovanja ali prilagoditev naprave zavržejo, pri čemer ta sodišča dovoljenja naprav, ki ga v drugih državah članicah izdajo upravni organi teh držav članic, v okviru takšnih opustitvenih tožb ne upoštevajo?

- b) Ali takšna diskriminacija spada na področje uporabe Pogodbe, glede na to, da se nanaša na pravne pogoje ustanavljanja v državi članici EU, ki veljajo za podjetja, ki upravljajo takšne naprave, in na pravne pogoje, pod katerimi ta podjetja proizvajajo elektriko in jo dobavljajo v druge države članice EU, in da je tako vsaj v posredni zvezi z uresničevanjem temeljnih svoboščin?
- c) Ali je takšno diskriminacijo mogoče utemeljiti na podlagi objektivnih razlogov, čeprav zadevna sodišča države članice v vsakem posameznem primeru ne preučijo dejstev, na katerih temelji dovoljenje naprav v državi, kjer so te naprave? Ali ni upoštevanje tujega dovoljenja, ki ga izda država, v kateri je naprava, s strani sodišč druge države članice, vsaj pod pogojem, da je to dovoljenje s pravnega vidika v bistvu enakovredno nacionalnim obratovalnim dovoljenjem, v skladu z načelom sorazmernosti?
- d) Ali morajo sodišča države članice, ki odločajo o takšni opustitveni tožbi – če razlaga nacionalnega prava, navedena v točki 3. a), krši člen 12 ES – razlagati nacionalno pravo v skladu s pravom Skupnosti, v katerem izraz „naprava, ki jo je odobril upravni organ“ zajema tako nacionalna kot tuja obratovalna dovoljenja, ki so jih izdali upravni organi drugih držav članic?
4. a) Ali načelo lojalnega sodelovanja, določeno v členu 10 ES, velja tudi v odnosih med državami članicami, v okviru področja uporabe prava Skupnosti?

- b) Ali iz tega načela lojalnega sodelovanja izhaja, da si države članice ne smejo medsebojno oteževati ali celo preprečiti izvajanja svojih suverenih dejavnosti, in ali to velja zlasti za njihove odločitve v zvezi z načrtovanjem, gradnjo in obratovanjem jedrskih naprav na njihovem ozemlju?
- c) Ali morajo sodišča države članice, ki odločajo o takšni opustitveni tožbi – če razlaga nacionalnega prava, navedena v točki 4. a), krši člen 10 ES – razlagati nacionalno pravo v skladu s pravom Skupnosti, v katerem izraz „naprava, ki jo je odobril upravni organ“ zajema tako nacionalna kot tuja obratovalna dovoljenja, ki so jih izdali upravni organi drugih držav članic?“

Uvodna ugotovitev

55 Po mnenju avstrijske vlade je predložitveno sodišče prikazalo člen 364a ODZ nepopolno. V sodni praksi naj bi bilo namreč navedeno, da so tudi v Avstriji izdana dovoljenja izključena iz področja uporabe te določbe, če so bila izdana na podlagi postopka, v katerem sosedu ni bila priznana lastnost stranke, ali ob prisotnosti škodljivih vplivov oziroma hude nevarnosti za življenje ali zdravje. Obstoj različnega obravnavanja, ki ga je predstavilo predložitveno sodišče, naj torej ne bi bil potrjen.

56 Zvezna dežela Gornja Avstrija navaja, da se v nasprotju s tem, kar je razvidno iz predložitvene odločbe, izraz „naprava, ki jo je odobril upravni organ“ iz člena 364a ODZ lahko uporabi tudi za dovoljenja, ki so jih izdale oblasti druge države. To naj bi veljalo, če je škodljivi vpliv dovoljen na podlagi mednarodnega prava, če so pogoji za izdajo

dovoljenja, ki veljajo v državi, kjer se nahaja, enakovredni tistim, ki veljajo v državi sodišča, in če je lastnik ogrožene dobrine imel možnost sodelovati v postopku kot stranka. Vendar naj v obravnavanem primeru ne bi bilo sporno, da po avstrijskem pravu za jedrsko elektrarno ne more biti izdano dovoljenje, da dovoljenje, ki je bilo izdano družbi ČEZ, ne ustreza trenutno veljavnim tehničnim normam in procesnim zahtevam in da zvezna dežela Gornja Avstrija ni imela možnosti sodelovati v postopku izdaje zadevnega dovoljenja.

57 Glede tega je treba opozoriti, da ni naloga Sodišča podati razlago nacionalne zakonodaje, ker je takšna razlaga v izključni pristojnosti nacionalnih sodišč. Sodišče tudi mora, potem ko mu je nacionalno sodišče predložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe, upoštevati razlago nacionalnega prava, ki mu jo je predstavilo navedeno sodišče (glej v tem smislu zlasti sodbo z dne 2. oktobra 2008 v zadevi Heinrich Bauer Verlag, C-360/06, ZOdl., str. I-7333, točka 15 in navedena sodna praksa).

Vprašanja za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

58 Kot je razvidno iz vprašanj za predhodno odločanje, je predložitveno sodišče ob njihovem oblikovanju predpostavljalo, da bo imela odločba – ki jo bo morebiti moralo izdati z namenom, da se družbi ČEZ naloži prilagoditev jedrske elektrarne Temelin in ob nezmožnosti izvršitve zahtevanih prilagoditev celo ustavitev obratovanja – veljavo, kakršno imajo v vseh državah članicah odločbe, sprejete v skladu z določbami Uredbe št. 44/2001.

59 Češka vlada je v svojih stališčih glede te predpostavke navedla dva ugovora.

60 Prvič, ugovarja sami uporabljivosti določb Uredbe 44/2001 v zvezi z načrtovano sodno odločbo. Člen 66(1) navedene uredbe naj bi namreč načeloma izključeval uporabljivost navedenih določb za pravne postopke, ki so bili tako kot postopek v glavni stvari začeti pred začetkom veljave te uredbe. Poleg tega naj v obravnavanem primeru ne bi bilo mogoče uporabiti nobene od dveh izjem, določenih v odstavku 2 tega člena. Po eni strani naj namreč tožba v glavni stvari ne bi bila vložena po začetku veljavnosti Konvencije z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32) med zadevnima državama članicama, saj Češka republika ni bila pogodbenica te konvencije ob navedeni vložitvi tožbe. Po drugi strani naj v obravnavanem primeru pristojnost avstrijskih sodišč ne bi izhajala iz pravil o pristojnosti, ki so v skladu s pravili iz poglavja II navedene uredbe, temveč iz pravila o pristojnosti, ki je povsem nacionalnopravno in temelji na prebivališču tožeče stranke v postopku v glavni stvari.

61 Drugič, češka vlada navaja, da tudi ob predpostavki, da se določbe Uredbe št. 44/2001 lahko uporabijo, bi se v obravnavanem primeru pred češkimi sodišči uporabil člen 34(1) te uredbe, ki določa, da se sodna odločba ne prizna, če bi bilo njeno priznanje v očitnem nasprotju z javnim redom v državi članici, v kateri se zahteva priznanje.

62 Vendar ob upoštevanju v nadaljevanju predstavljenega odgovora na vprašanja, ki jih je postavilo predložitveno sodišče, niti ugovorov češke vlade niti, splošneje, razlage določb Uredbe št. 44/2001 ni treba obravnavati.

Dopustnost vprašanj za predhodno odločanje

- 63 Zvezna dežela Gornja Avstrija navaja, da so vprašanja za predhodno odločanje nedopustna iz dveh razlogov.
- 64 Po eni strani naj bi prekomerna dolžina teh vprašanj in dejstvo, da navajajo veliko trditev in dejstev, onemogočala jasne odgovore.
- 65 Vendar v zvezi s tem Sodišče ugotavlja, da so dejanske in pravne okoliščine, ki so razvidne iz predložitvene odločbe in iz vprašanj za predhodno odločanje, takšne, da mu omogočajo izvrševanje podeljene pristojnosti.
- 66 Po drugi strani zvezna dežela Gornja Avstrija navaja, da so vprašanja za predhodno odločanje zaradi neobstoja zadostne povezave med zadevnim položajem in pravom Skupnosti, umetna in hipotetična.
- 67 V zvezi s tem je treba poudariti, da je vprašanje, ali položaj, kakršen je v postopku v glavni stvari, spada na področje uporabe določb Skupnosti, na katere se sklicuje predložitveno sodišče, vprašanje o utemeljenosti zahtevka, ki je v zvezi z razlago teh določb, zaradi česar morebitni dvomi, ki bi glede tega lahko obstajali, niso takšni, da bi lahko vplivali na dopustnost vprašanj za predhodno odločanje.
- 68 Iz zgoraj navedenega je razvidno, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe dopusten.

Določitev določb Skupnosti, katerih razlaga je potrebna

- 69 Predložitveno sodišče v svoji odločbi predstavi dvome, ki jih ima glede skladnosti člena 364a ODZ s pravom Skupnosti v zvezi z različnim obravnavanjem, ki nastane na podlagi takšne določbe med, po eni strani, podjetji, ki posedujejo napravo, za katero je bilo upravno dovoljenje izdano v Avstriji, in ki niso izpostavljena tožbam sosedov, eventualno preventivnim tožbam na prenehanje povzročanja škodljivih vplivov, in, po drugi strani, podjetjem, kakršno je ČEZ, ki poseduje napravo – v obravnavanem primeru jedrsko elektrarno – za katero so dovoljenje izdali pristojni organi druge države članice in ki je izpostavljeno takšni opustitveni tožbi.
- 70 V zvezi s tem predložitveno sodišče izpostavi štiri določbe Pogodbe ES, ki po njegovem mnenju lahko nasprotujejo takšnemu različnemu obravnavanju, in sicer člene 10 ES, 12 ES, 28 ES in 43 ES.

Stališča, predložena Sodišču

- 71 Družba ČEZ, češka, francoska in poljska vlada ter Komisija, ne da bi s tem izpodbijale stališča, ki so jih sicer navedle glede štirih zgoraj navedenih določb Pogodbe ES, navajajo, da so različne določbe Pogodbe ESAE ter na njeni podlagi sprejeti predpisi upoštevni glede problema, ki ga je navedlo predložitveno sodišče.
- 72 Z mnenjem, da je različno obravnavanje iz postopka v glavni stvari prepovedano na podlagi člena 12 ES, Komisija v zvezi s tem med drugim navaja, da je prepoved diskriminacije glede na državljanstvo, ki jo določa ta člen, splošno načelo, ki velja tudi v okviru Pogodbe ESAE, ali da vsaj dejstvo, da se obravnava podjetje, za katerega veljajo določbe te pogodbe, napeljuje na mnenje, da je treba v tem primeru uporabiti člen

12 ES. Členi od 30 do 32 AE, Direktiva 96/29 ter člen 37 AE naj bi natančneje nakazovali, da položaj iz postopka v glavni stvari spada na področje uporabe pogodbe ESAE.

73 V zvezi s tem je Komisija na obravnavi med drugim pojasnila, da če država članica ne dopušča možnosti vložitve tožbe za preventivno opustitev povzročanja škodljivih vplivov, kadar je bilo za dejavnost, iz katere izvira škodljivi vpliv, izdano upravno dovoljenje, ta država ne more dopustiti takšne tožbe, če je zadevna dejavnost dejavnost jedrske elektrarne, ki je v drugi državi članici, kjer ji je bilo izdano upravno dovoljenje. Po mnenju Komisije namreč takšnega različnega obravnavanja ni mogoče upravičiti med drugim zato, ker obstoj takšnega dovoljenja kaže na to, da je bilo na osnovi prava, ki izhaja iz Pogodbe ESAE, spoštovanje mejnih vrednosti, glede izpostavljenosti ionizirajočem sevanju pri normalni uporabi, vestno preverjeno in stalno nadzorovano.

74 Po mnenju češke vlade je treba v postopku v glavni stvari uporabiti člene od 30 do 39 AE ter člene 7, 8 in 14 Konvencije o jedrski varnosti. Dejstvo, da je avstrijsko sodišče preizkusilo dovoljenje, ki ga je za obratovanje jedrske elektrarne Temelin izdal Svet za jedrsko varnost – češki nacionalni organ, ki je bil imenovan v skladu s členom 8 navedene konvencije – naj bi pomenilo kršitev zgoraj navedene določbe in med drugim pristojnosti, ki so priznane temu nacionalnemu organu, ter s tem posledično kršitev člena 192 AE. Vse te določbe med drugim vsebujejo dolžnost vzajemnega zaupanja med državami članicami glede izdanih dovoljenj in nadzora, ki ga te opravijo.

75 Družba ČEZ je na obravnavi navedla, da dejstvo, da avstrijska sodišča presojuje upravno dovoljenje, ki ga je izdal pristojni češki organ, oziroma varnost jedrske elektrarne Temelin, predstavlja poseganje v pristojnosti Češke republike, ki so ji priznane s Konvencijo o jedrski varnosti, in s tem kršijo to konvencijo ter načelo lojalnosti, ki ga določa člen 192 AE.

76 Poljska vlada meni, da členi od 30 do 39 AE, Direktiva 96/29, posebej členi 4(1)(a), 13, 44 in 45 te direktive, ter Konvencija o jedrski varnosti, zlasti členi 7, 14 in 15 te konvencije, določajo najnižji usklajeni standard na področju mejnih doz emisij ionizirajočega sevanja, ki ga mora spoštovati vsaka jedrska elektrarna, da bi dobila obratovalno dovoljenje. Navedene določbe naj bi tudi določale redno izvajanje ocenjevanja varnosti in preverjanj z analizo, nadzorom, poskusi ter inšpekcijami in naj bi Komisiji – prek nadzora *in situ* in poročil, ki ji morajo biti predložena – ter sosednjim državam članicam – prek posvetovanj med strankami in na podlagi posredovanih informacij – omogočale, da ocenijo dejavnost jedrskih elektrarn. V teh okoliščinah naj bi se predložitveno sodišče moralo omejiti na preverjanje, ali ima družba ČEZ dovoljenje, ki se nanaša na jedrsko elektrarno Temelin, sicer bi kršilo člen 192 AE.

77 Francoska vlada, ki se je vključila v fazi ustnega postopka, je navedla, da bi bilo v tej zadevi treba upoštevati člene od 30 do 32, 33, 35, 37 in 38 AE, ki se jih razlaga v smislu sodne prakse Sodišča ter Direktivo 96/29, ki imajo namen, da se določi okvir, ki omogoča zaščito prebivalstva pred tveganji, ki se nanašajo na jedrske naprave.

78 Navedena vlada je med drugim poudarila, da je Komisija v postopku pristopa opravila temeljit nadzor nad pogoji delovanja jedrske elektrarne Temelin in ob tej priložnosti njeno obratovanje ni bilo postavljeno pod vprašaj. Prav tako je opozorila na preverjanja, ki jih je opravila Komisija, in na izdano pozitivno mnenje Komisije, ki so bili navedeni v točkah 47 in 48 te sodbe.

79 Po mnenju te vlade okvir, ki ga določa Pogodba ESAE, onemogoča, da bi sodišče države članice – v skladu z zahtevami, ki izhajajo iz predpisov, ki se nanašajo na navedeni okvir – lahko naložilo upravljavcu jedrske elektrarne, ki obratuje v drugi državi članici, da prilagodi ali ustavi delovanje te elektrarne.

80 Poleg tega sta francoska in poljska vlada na obravnavi navedle, da soglašata z mnenjem Komisije, da je načelo nediskriminacije glede na državljanstvo, ki ga določa člen 12 ES, splošno načelo, ki velja tudi za Pogodbo ESAE. Po mnenju teh vlad je v obravnavanem primeru to načelo kršeno z različnim obravnavanjem – ki izhaja iz člena 364a ODZ – jedrskih elektrarn, ki imajo dovoljenje, izdano ob spoštovanju norm, ki so predmet minimalne uskladitve znotraj Skupnosti, v državi članici, ki ni Republika Avstrija.

Presoja Sodišča

81 Okoliščina, da je nacionalno sodišče vprašanje za predhodno odločanje oblikovalo formalno tako, da se je sklicevalo na nekatere določbe prava Skupnosti, ni ovira za to, da Sodišče nacionalnemu sodišču predloži vse elemente razlage, ki so lahko koristni pri sojenju v zadevi, o kateri odloča, ne glede na to, ali jih ta v vprašanih navaja ali ne (glej zlasti sodbi z dne 15. septembra 2005 v zadevi Ioannidis, C-258/04, ZOdl., str. I-8275, točka 20 in navedena sodna praksa, in z dne 21. februarja 2006 v zadevi Ritter-Coulais, C-152/03, ZOdl., str. I-1711, točka 29 in navedena sodna praksa). Glede tega mora Sodišče iz vseh dejstev in dokazov, ki jih je predložilo nacionalno sodišče, zlasti iz obrazložitve predložitvene odločbe, zbrati elemente prava Skupnosti, ki jih je treba razložiti, upoštevajoč predmet spora (glej zlasti sodbo z dne 20. marca 1986 v zadevi Tissier, 35/85, Recueil, str. 1207, točka 9).

82 V obravnavanem primeru je treba najprej opozoriti, da se postopek v glavni stvari v bistvu nanaša na vprašanje, ali se industrijska dejavnost upravljanja jedrske elektrarne lahko nadaljuje in katere tehnične pogoje je v tem primeru mogoče naložiti takšni elektrarni zaradi škodljivih vplivov ali njihove nevarnosti, ki domnevno bremenijo zemljišča v drugi državi članici, zaradi njihove morebitne izpostavljenosti ionizirajočemu sevanju, ki izvira iz te elektrarne.

- 83 Takšna industrijska dejavnost spada po samem predmetu in v veliki meri na področje uporabe Pogodbe ESAE in ni sporno, da ta pogodba med drugim vsebuje skupek pravil, ki se nanašajo ravno na varovanje ljudi in okolja pred ionizirajočim sevanjem.
- 84 Poleg tega je treba poudariti, da ima Sodišče na podlagi členov 234 ES in 150 AE enako pristojnost za razlago določb pogodb ES in ESAE. Tudi dejstvo, da je predložitveno sodišče Sodišču formalno predložilo zadevo na podlagi člena 234 ES in mu zastavilo vprašanje za predhodno odločanje glede določb Pogodbe ES, ni ovira za to, da Sodišče navedenemu sodišču predloži vse elemente, ki so lahko koristni pri sojenju v zadevi, o kateri odloča, vključno s tistimi, ki spadajo na področje Pogodbe ESAE, kar pomeni, da Sodišče izvaja pristojnosti, ki so mu podeljene na podlagi člena 150 AE (glej v tem smislu sodbo z dne 15. januarja 1986 v zadevi Hurd, 44/84, Recueil, str. 29, točki 1 in 14).
- 85 Poleg tega je treba spomniti, da člen 305(2) ES izrecno določa, da določbe pogodbe ES v ničemer ne odstopajo od določb Pogodbe ESAE.
- 86 V obravnavanem primeru se je potrdilo, da preizkus načel in specifičnih določb, ki jih vsebujejo Pogodba ESAE in nekateri akti, ki so bili sprejeti na njeni podlagi, omogoča, kot bo prikazano v nadaljevanju, odgovor na vprašanja predložitvenega sodišča.

Načelo prepovedi diskriminacije glede na državljanstvo na področju uporabe Pogodbe ESAE

Obstoj navedenega načela

- 87 Spomniti je treba, da je v členu 12 ES, na katerega se nanaša tretje vprašanje za predhodno odločanje, določena prepoved vsakršne diskriminacije glede na državljanstvo na področju uporabe Pogodbe ES.
- 88 Čeprav Pogodba ESAE ne vsebuje izrecne določbe, ki bi ustrezala navedenemu členu Pogodbe ES, vendarle načelo iz člena 12 ES, kot je na to Sodišče opozorilo že zelo zgodaj, spada med „načela“ Skupnosti in pravilo nacionalnega obravnavanja predstavlja eno od temeljnih pravnih določb Skupnosti (glej zlasti sodbo z dne 21. junija 1974 v zadevi Reyners, 2/74, Recueil, str. 631, točki 15 in 24).
- 89 Navedeni člen 12, v katerem je določena prepoved vsakršne diskriminacije glede na državljanstvo, je samo specifičen izraz splošnega načela enakosti, ki je eno od temeljnih načel prava Skupnosti (glej v tem smislu zlasti sodbi z dne 8. oktobra 1980 v zadevi Überschär, 810/79, Recueil, str. 2747, točka 16, in z dne 19. marca 2002 v zadevi Komisija proti Italiji, C-224/00, Recueil, str. I-2965, točka 14).
- 90 Glede na zgoraj navedeno, bi bilo v nasprotju s cilji in notranjo povezanostjo Pogodb, če bi bila diskriminacija glede na državljanstvo, ki je prepovedana na področju uporabe Pogodbe ES na podlagi člena 12 ES, dopustna na področju uporabe Pogodbe ESAE.

- 91 Priznati je tudi treba, da čeprav je načelo prepovedi vsakršne diskriminacije glede na državljanstvo na področju uporabe prava Skupnosti izrecno določeno le v členu 12 ES, predstavlja splošno načelo, ki se mora uporabiti tudi v okviru Pogodbe ESAE.

Obstoj različnega obravnavanja glede na državljanstvo na področju uporabe Pogodbe ESAE v sporu o glavni stvari

- 92 Prvič, iz ustaljene sodne prakse je razvidno, da pravila enakega obravnavanja med državljani in nedravljanji prepovedujejo ne le očitno diskriminacijo, ki temelji na državljanstvu oziroma sedežu, kar zadeva družbe, ampak tudi vse prikritne oblike diskriminacije, ki imajo z uporabo drugih meril razlikovanja enake posledice (glej zlasti sodbo z dne 13. julija 1993 v zadevi Commerzbank, C-330/91, Recueil, str. I-4017, točka 14, in zgoraj navedeno sodbo Komisija proti Italiji, točka 15).

- 93 V zvezi s tem je iz predložitvene odločbe razvidno, da člen 364a ODZ določa, da proti podjetju, ki poseduje industrijske naprave na avstrijskem ozemlju, za katerega so pristojni avstrijski organi izdali upravno dovoljenje, glede na člen 364(2) ODZ načeloma ne more biti vložena tožba za opustitev povzročanja škodljivih vplivov, ki jih ali bi jih lahko povzročala navedena naprava sosednjim zemljiščem. V tem primeru ima sosed naprave na voljo samo tožbo na povrnitev dejansko povzročene škode na zemljišču, in to celo takrat, kadar je škoda nastala zaradi okoliščin, ki niso bile upoštevane v postopku izdaje upravnega dovoljenja.

- 94 Člen 364a ODZ torej ne vsebuje razlikovanja med položaji glede na naravo industrijske dejavnosti naprave, za katero je bilo izdano takšno dovoljenje, niti glede na okoliščine, ki so bile upoštevane v postopku izdaje dovoljenja.

- 95 Zato pa predložitveno sodišče prikaže, da je proti podjetju, ki ima tako kot družba ČEZ industrijsko napravo, ki je na ozemlju države članice, v kateri so ji pristojni organi te države članice izdali vsa potrebna upravna dovoljenja, lahko vložena tožba za prenehanje povzročanja škodljivih vplivov na podlagi člena 364(2) ODZ, ne da bi se to podjetje lahko sklicevalo na izjemo, ki jo v zvezi s tem določa člen 364a ODZ.
- 96 Ni pa sporno, da imajo po navadi podjetja, ki upravljajo napravo, ki je v državi članici, ki ni Republika Avstrija, sedež v tej drugi državi članici.
- 97 Iz tega je razvidno, da različno obravnavanje, ki ga v škodo naprav, za katere so bila izdana upravna dovoljenja v državi, ki ni Republika Avstrija, določata člena 364(2) in 364a ODZ, dejansko vodi do istega rezultata kot različno obravnavanje glede na državljanstvo.
- 98 Drugič, glede na to, da je različno obravnavanje glede na državljanstvo dokazano, je treba določiti, ali to v obravnavanem primeru spada na področje uporabe Pogodbe ESAE.
- 99 Čeprav je v zvezi s tem res, da Pogodba ESAE ne vsebuje nobene določbe glede naprav za proizvodnjo jedrske energije, vendarle naslov DVE te pogodbe, „Določbe za spodbujanje napredka na področju jedrske energije“, vsebuje poglavje III, z naslovom „Varovanje zdravja“, ki ima namen zagotoviti varovanje javnega zdravja na področju jedrske industrije (glej zlasti sodbo z dne 29. marca 1990 v zadevi Grčija proti Svetu, C-62/88, Recueil, str. I-1527, točka 17).

- 100 Sodišče je že večkrat presodilo, da je treba določbe navedenega poglavja III razlagati široko, kar zagotovi njihov polni učinek (glej zlasti sodbo z dne 10. decembra 2002 v zadevi Komisija proti Svetu, C-29/99, Recueil, str. I-11221, točka 78). Tako je Sodišče – ob ugotovitvi, da navedeno poglavje III podrobneje ureja vsebino člena 2(b) AE, ki nalaga Komisiji, da „postavlja enotne varnostne standarde za varovanje zdravja delavcev in prebivalstva ter [da] zagotavlja njihovo uporabo“ – presodilo, da je očitno, da takega varovanja ni mogoče doseči, ne da bi nadzorovali vire škodljivega sevanja (glej zgoraj navedeno sodbo Komisija proti Svetu, točka 76).
- 101 V točki 72 zgoraj navedene sodbe Komisija proti Svetu je Sodišče, ki je bilo pozvano, naj presodi obseg pristojnosti Skupnosti za sklenitev Konvencije o jedrski varnosti, ugotovilo, da ima Skupnost pristojnost, ki jo deli z državami članicami, da v skladu s členom 15 navedene konvencije sprejme primerne ukrepe, s katerimi zagotovi, da bo v vseh obratovalnih stanjih izpostavljenost delavcev in javnosti sevanju zaradi jedrskega objekta na tako nizki ravni, kot je to še razumno mogoče doseči, in da noben posameznik ne bo izpostavljen sevanju, ki presega predpisane državne dozne omejitve.
- 102 V točki 82 navedene sodbe Komisija proti Svetu je Sodišče tudi opozorilo, da je iz njegove predhodne sodne prakse razvidno, da za opredelitev pristojnosti Skupnosti ni primerno umetno razlikovati med varovanjem zdravja prebivalstva in varnostjo virov ionizirajočega sevanja. Iz tega je Sodišče med drugim sklevalo, da ima Skupnost tudi nekatere zunanje pristojnosti na področjih, ki jih urejajo člani 7, 14 in od 16 do 19 Konvencije o jedrski varnosti, ki se nanašajo na ureditev dovoljenja za gradnjo in upravljanje jedrskih elektrarn, na ocene in na preverjanje varnosti, na pripravljenost na izredne razmere, na izbiro lokacije, na projektiranje in gradnjo jedrskih elektrarn in na njihovo obratovanje.
- 103 Natančneje je glede člena 7 Konvencije o jedrski varnosti presodilo, da tudi če Skupnosti s Pogodbo ESAE ni podeljena pristojnost za izdajo dovoljenja za gradnjo ali obratovanje jedrskih naprav v Skupnosti, ima na podlagi členov od 30 do 32 AE

normativno pristojnost, da za potrebe varovanja zdravja vzpostavi sistem glede dovoljenj, ki ga morajo države članice uporabiti. Takšen zakonodajni akt je namreč ukrep, ki dopolnjuje temeljne standarde iz člena 30 AE (zgoraj navedena sodba Komisija proti Svetu, točki 88 in 89).

- 104 Poleg tega je z razlago člena 37 AE, ki je določba, ki jo je treba uporabiti, da se prepreči možnost radioaktivne kontaminacije vode, zemlje ali zračnega prostora druge države članice, Sodišče med drugim presodilo, da je treba navedeni člen razlagati tako, da je treba splošne podatke o projektu izpusta radioaktivnih odplak sporočiti Komisiji, preden te izpuste odobrijo pristojni organi zadevne države članice. Sodišče je v zvezi s tem opozorilo na veliko pomembnost, ki jo imajo smernice, ki jih lahko Komisija, po posvetovanju s skupino strokovnjakov, da državi članici in da mora slednja imeti možnost, da jih celovit preuči pod takšnimi pogoji, da se lahko predlogi Komisije upoštevajo pred izdajo dovoljenja (sodbi z dne 22. septembra 1988 v zadevi Dežela Posarje in drugi, 187/87, Recueil, str. 5013, točke od 12 do 16, in z dne 12. aprila 2005 v zadevi Komisija proti Združenemu kraljestvu, C-61/03, ZOdl., str. I-2477, točka 39).
- 105 Iz zgoraj navedenega je razvidno, da izdaja upravnega dovoljenja za gradnjo in obratovanje jedrskih naprav glede vidikov, ki se nanašajo na varovanje zdravja pred nevarnostmi ionizirajočega sevanja za prebivalstvo, spada na področje uporabe Pogodbe ESAE.
- 106 Vendar se v postopku v glavni stvari odloča o tem, ali učinki, ki jih povzročajo ali za katere obstaja nevarnost, da bi jih povzročilo trenutno ali prihodnje ionizirajoče sevanje, ki izvira iz jedrske elektrarne Temelin, opravičujejo – ne glede na dovoljenja, ki so bila izdana tej elektrarni – da se družbi ČEZ naloži, naj jo prilagodi ali celo zapre, da bi se preprečilo ali zavezilo takšne učinke ali nevarnosti.

107 Iz tega je razvidno, da različno obravnavanje, ki je bilo navedeno v točki 97 te sodbe v zvezi s tožbo, kot je tista iz postopka v glavni stvari, spada v področje uporabe Pogodbe ESAE.

Obstoj opravičljivih razlogov

108 V skladu s sodno prakso Sodišča ugotovitev iz točke 107 te sodbe ne zadošča za sklepanje o neskladnosti navedenih nacionalnih določb s prepovedjo diskriminacije glede na državljanstvo na področju uporabe Pogodbe ESAE. Raziskati je še treba, ali neupoštevanje na podlagi člena 364a ODZ upravnih dovoljenj, ki so izdana jedrskim napravam na ozemlju države članice, ki ni Republika Avstrija, ter uporaba samo člena 364(2) ODZ za te naprave, ne bi mogla biti opravičena z objektivnimi, od državljanstva neodvisnimi okoliščinami, in ali je različno obravnavanje v tem primeru sorazmerno cilju, ki se legitimno uresničuje (glej zlasti v tem smislu, glede člena 12 ES, zgoraj navedeno sodbo Komisija proti Italiji, točka 20; sodbi z dne 5. junija 2008 v zadevi Wood, C-164/07, ZOdl., str. I-4143, točka 13, in z dne 16. decembra 2008 v zadevi Huber, C-524/06, ZOdl., str. I-9705, točka 75).

109 Po eni strani v zvezi s prvim in drugim vprašanjem za predhodno odločanje, pod točko b), zadošča opozoriti, da volje avstrijskega zakonodajalca, da se upošteva interese nacionalnih gospodarskih subjektov ob izključitvi tistih gospodarskih subjektov, ki imajo sedež v drugi državi članici, ni mogoče sprejeti kot opravičila za različno obravnavanje, ki izhaja iz zakonodaje iz postopka v glavni stvari. Nič bolj jih ni mogoče sprejeti kot opravičilo za oviro temeljnih načel prostega pretoka blaga in svobode opravljanja storitev (glej zlasti sodbi z dne 28. aprila 1998 v zadevi Decker, C-120/95, Recueil, str. I-1831, točka 39, in v zadevi Kohll, C-158/96, Recueil, str. I-1931, točka 41), kajti cilji čisto gospodarske narave ne bi mogli opravičiti diskriminacije glede na državljanstvo na področju uporabe Pogodbe ESAE.

- 110 Po drugi strani glede razlogov, ki se nanašajo na varovanje življenja ali zdravja, kar je navedlo predložitveno sodišče, ali ki se nanašajo na varstvo okolja ali lastninske pravice, kar je še navedla zvezna dežela Gornja Avstrija, ti ne bi mogli opravičiti različnega obravnavanja – kot je tisto iz postopka v glavni stvari – med upravnimi dovoljenji, ki so jih industrijskim napravam v Avstriji izdale avstrijske oblasti, in upravnim dovoljenjem, ki so ga jedrski elektrarni na ozemlju druge države članice izdali pristojni organi te države.
- 111 Najprej je glede tega treba poudariti, da so, kot je to razvidno iz četrtega odstavka preambule Pogodbe ESAE, imele podpisnice te pogodbe namen „[...] vzpostavi[ti] varnostn[e] razmer[e], s katerimi bo odpravljena nevarnost za življenje in zdravje prebivalstva“. Člen 2(b) AE še natančneje določa, da za uresničitev svoje naloge Skupnost v skladu z navedeno pogodbo „postavlja enotne varnostne standarde za varovanje zdravja delavcev in prebivalstva ter zagotavlja njihovo uporabo“.
- 112 Namen teh okoliščin, ki so natančneje določene v členih od 30 do 39 AE iz poglavja III naslova DVE Pogodbe ESAE, je, kot je predhodno ugotovilo Sodišče, zagotoviti dosledno in učinkovito varovanje zdravja prebivalstva pred nevarnostmi, ki izvirajo iz ionizirajočega sevanja, ne glede na njegov izvor in kategorijo oseb, izpostavljenih takemu sevanju (sodba z dne 4. oktobra 1991 v zadevi Parlament proti Svetu, C-70/88, Recueil, str. I-4529, točki 13 in 14).
- 113 Člena 30 in 31 AE natančneje določata, da Skupnost po tem, ko je bilo podano mnenje skupine znanstvenih strokovnjakov, določi temeljne standarde za varovanje zdravja delavcev in prebivalstva pred nevarnostmi, ki izvirajo iz ionizirajočih sevanj.
- 114 Kot je razvidno iz člena 33, prvi odstavek, AE je naloga vsake države članice sprejetje ustreznih zakonov in drugih predpisov za zagotovitev skladnosti s temeljnimi standardi, ki jih je določila Skupnost. Drugi odstavek tega člena podeljuje Komisiji

pristojnost, da oblikuje priporočila za uskladitev določb, ki se uporabljajo na tem področju v državah članicah. Kot je pojasnilo Sodišče, se ta pristojnost za oblikovanje priporočil lahko med drugim izvršuje glede tistih vidikov, ki se nanašajo na zasnovo in gradnjo ter na upravljanje jedrske elektrarne, ki omogočajo zagotavljanje spoštovanja temeljnih standardov. Države članice pa so med drugim dolžne prek sporočanj iz člena 33, tretji odstavek, AE sodelovati pri oblikovanju teh priporočil (zgoraj navedena sodba Komisija proti Svetu, točka 105).

- 115 Navedeni temeljni standardi, ki jih mora voditi načelo optimizacije varovanja (glej v tem smislu sodbo z dne 25. novembra 1992 v zadevi Komisija proti Belgiji, C-376/90, Recueil, str. I-6153, točka 27) in ki so bili večkrat spremenjeni, da bi se upošteval razvoj znanstvenega znanja glede varstva pred sevanjem, so določeni v Direktivi 96/29.
- 116 Kot je razvidno iz točk od 23 do 34 te sodbe, Direktiva 96/29 vsebuje tudi različne določbe, ki se nanašajo na ureditev dovoljenj, nadzora, inšpekcij in na intervencije v primerih izrednih radioloških dogodkov in te določbe morajo uvesti države članice v zvezi z dejavnostmi, ki vključujejo tveganja za prebivalstvo zaradi ionizirajočega sevanja.
- 117 Drugič, poudariti je treba, da pravni mehanizem, ki ga na področju varovanja zdravja vzpostavlja Pogodba ESAE, ni omejen na določitev temeljnih standardov, temveč poleg tega vsebuje tudi široko paleto ukrepov, ki se nanašajo na nadzor spoštovanja teh standardov ter nadzor stopnje radioaktivnosti zraka, vode in zemlje.
- 118 Določbe poglavja III naslova DVE te pogodbe so namreč organizirana celota, s katero so Komisiji podeljene dovolj široke pristojnosti za varovanje prebivalstva in okolja pred nevarnostmi jedrske kontaminacije (glej zgoraj navedeni sodbi Dežela Posarje in drugi, točka 11, in Komisija proti Svetu, točka 79).

- 119 Posebej imajo tak namen člani od 35 do 38 AE, ki – kot je predhodno ugotovilo Sodišče – med drugim podeljujejo Komisiji pomembne pristojnosti (zgoraj navedena sodba Komisija proti Združenemu kraljestvu, točka 35).
- 120 Tako člen 35 AE nalaga državam članicam postavitev naprav, potrebnih za izvajanje stalnega nadzora stopnje radioaktivnosti zraka, vode in zemlje ter za zagotavljanje spoštovanja temeljnih standardov.
- 121 Komisiji je na podlagi člena 35 AE priznana pravica do dostopa do teh nadzornih naprav, da preveri njihovo delovanje in učinkovitost. Poleg tega člen 36 AE določa obveznost pristojnih nacionalnih organov, da redno sporočajo Komisiji podatke o nadzoru iz člena 35 AE, tako da je ta institucija stalno obveščena o stopnji radioaktivnosti, ki ji je prebivalstvo izpostavljeno.
- 122 Kot je razvidno iz točke 47 te sodbe, je Komisija v letih 2004 in 2005 v Temelinu opravila preverjanja na podlagi člena 35 AE.
- 123 Kot je bilo opozorjeno v točki 104 te sodbe, je namen člena 37 AE preprečiti možnost radioaktivne kontaminacije vode, zemlje ali zračnega prostora druge države članice. Na podlagi te določbe je treba splošne podatke o projektu izpusta radioaktivnih odplak sporočiti Komisiji, preden te izpuste odobrijo pristojni organi zadevne države članice, da bi imela ta država članica možnost preučiti smernice, ki ji jih lahko da Komisija, po posvetovanju s skupino strokovnjakov, celovito in pod takšnimi pogoji, da se lahko predlogi Komisije upoštevajo pred izdajo dovoljenja.

124 V zvezi s tem je Sodišče že poudarilo pomembnost vloge, ki jo ima na tem področju Komisija, ki je edina, ki ima celostni pogled na razvoj dejavnosti jedrskega sektorja na celotnem ozemlju Skupnosti (zgoraj navedena sodba Dežela Posarje in drugi, točki 12 in 13).

125 Kot je bilo navedeno v točki 48 te sodbe, je Komisija v skladu s členom 37 AE izdala mnenje z dne 24. novembra 2005, na podlagi katerega je menila, da izvajanje načrta za odlaganje radioaktivnih odpadkov v kateri koli obliki, nastalih zaradi sprememb na lokaciji jedrske elektrarne Temelin, med običajnim obratovanjem in v primeru nesreče, ki bi bila take vrste in razsežnosti, kakor navajajo splošni podatki, ne bi povzročilo radioaktivnega onesnaženja, ki bi občutno vplivalo na zdravje prebivalcev, vodo, tla ali ozračje v drugi državi članici.

126 Nazadnje, s členom 38 AE je Komisiji podeljena pristojnost, da, po eni strani, naslovi na države članice priporočila o stopnji radioaktivnosti zraka, vode in zemlje in, po drugi strani, da v nujnih primerih izda direktivo, s katero od zadevne države članice zahteva, naj v roku, ki ga določi Komisija, sprejme vse potrebne ukrepe za preprečevanje kršitev temeljnih standardov in za zagotavljanje spoštovanja predpisov. Če ta država ne ravna v skladu z direktivo Komisije v določenem roku, lahko Komisija ali katera koli država članica z odstopanjem od členov 141 in 142 zadevo takoj predloži Sodišču.

127 Tretjič, spomniti je treba, da so Evropska skupnost za atomsko energijo in države članice pogodbenice Konvencije o jedrski varnosti, ki ima v skladu s členom 1(ii) zlasti cilj „vzpostaviti in vzdrževati učinkovite obrambne mehanizme v jedrskih objektih proti možnim radiološkim nevarnostim, da bi pred škodljivimi učinki ionizirajočega sevanja iz takih objektov zaščitili tako posameznike kot družbo in okolje.“

128 V zvezi s tem člen 15 navedene konvencije določa, da vsaka pogodbenica sprejme primerne ukrepe, s katerimi zagotovi, da bo v vseh obratovalnih stanjih izpostavljenost delavcev in javnosti sevanju zaradi jedrskega objekta na tako nizki ravni, kot je to še razumno mogoče doseči.

129 Poleg tega preambula navedene konvencije v točki (iii) potrjuje, da „je za jedrsko varnost odgovorna država, ki ima jurisdikcijo nad jedrskim objektom“, člen 7(2) te konvencije pa določa, da je vsaka pogodbenica med drugim dolžna vzpostaviti in vzdrževati zakonski in predpisni okvir, ki med drugim vsebuje sistem izdajanja dovoljenj za jedrske objekte in prepoved obratovanja jedrskega objekta brez dovoljenja, sistem upravne inšpekcije in ocenjevanja jedrskih objektov zaradi preverjanja skladnosti z ustreznimi predpisi in pogoji dovoljenj ter zagotavljanje uveljavljanja ustreznih predpisov in pogojev dovoljenj.

130 Četrtrič, spomniti je treba, da je Komisija, kot je bilo poudarjeno v točkah 45 in 46 te sodbe, v okviru pogajanj, ki so vodila do priključitve desetih novih držav članic k Evropski uniji 1. maja 2004, preučila vprašanja o varnosti jedrskih elektrarn, s katerimi razpolagajo te države, med katerimi je tudi elektrarna Temelin, kar je vodilo k oblikovanju priporočil Skupnosti za njihovo izboljšanje, da bi se dosegla varnostna raven, ki je primerljiva jedrski varnostni ravni primerljivih reaktorjev znotraj Unije, dejansko upoštevanje teh priporočil pa sta nato nadzorovala Komisija in Svet.

131 Poudariti je tudi treba, da imajo ob nepravilnem delovanju sistema varovanja, ki je bil vzpostavljen na podlagi Pogodbe ESAE, države članice na voljo različne poti za morebitne potrebne popravke.

- 132 Najprej, na podlagi člena 32 AE ima vsaka država članica pravico predložiti zahtevo, naj se temeljni standardi, določeni na podlagi členov 30 in 31 AE, revidirajo ali dopolnijo, in v tem primeru mora Komisija zahtevo preučiti.
- 133 Dalje, na podlagi člena 142 lahko vsaka država članica, ki meni, da druga država članica ni izpolnila neke obveznosti iz Pogodbe ESAE, zadevo predloži Sodišču. V nujnem primeru, opisanem v členu 38 AE, se lahko predložitev Sodišču opravi celo takoj.
- 134 Nazadnje, členi od 145 do 149 AE določajo – enako kot ustrezajoči členi Pogodbe ES – mehanizme sodnega nadzora nad zakonitostjo aktov Sveta in Komisije in za primere, ko te institucije z opustitvijo ukrepanja kršijo Pogodbo ESAE.
- 135 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da kadar je država članica sprejela nacionalno določbo, ki tako kot člen 364a ODZ onemogoča, kot to navaja predložitveno sodišče, vložitev tožbe za prenehanje povzročanja škodljivih vplivov, če škodljivi vpliv ali nevarnost njegovega domnevnega nastanka izvira iz industrijske naprave, za katero je bilo izdano upravno dovoljenje, ta država načeloma ne more izključiti iz področja uporabe takšne določbe dovoljenj, izdanih industrijskim napravam, ki so v drugih državah članicah, s trditvijo, da takšno izključitev opravičuje skrb za varovanje življenja, javnega zdravja, okolja ali lastninske pravice.
- 136 Takšna izključitev namreč ne upošteva dejstva, da obstoj normativnega okvira Skupnosti, kot je opisan v točkah od 111 do 134 te sodbe in v katerega deloma sodijo ta dovoljenja, bistveno prispeva k zagotavljanju tega varovanja. Navedena izključitev tudi ne bi mogla biti opredeljena kot nujna za takšno varovanje in s tem tudi ne kot takšna, ki zadosti zahtevam sorazmernosti.

Dolžnost razlagati nacionalno pravo tako, da se zagotovi njegova skladnost s pravom Skupnosti

- 137 Kot je med drugim razvidno iz prvega vprašanja, točka f), drugega vprašanja, točka f), tretjega vprašanja, točka d), in četrtega vprašanja, točka c), se predložitveno sodišče sprašuje tudi o posledicah, ki bi lahko nastale zaradi neskladnosti razlage, ki jo trenutno uporabljajo nacionalna sodišča glede predpisov iz postopka v glavni stvari, s pravom Skupnosti.
- 138 V zvezi s tem je treba spomniti, da na podlagi ustaljene sodne prakse, ki se je oblikovala glede člena 10 ES, ki pa se uporablja tudi glede člena 192 AE, dolžnost držav članic na podlagi navedenih določb, da sprejmejo vse ustrezne ukrepe, splošne ali posebne, da bi zagotovile izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz prava Skupnosti, velja za vse organe teh držav članic, vključno s sodnimi organi v okviru njihovih pristojnosti. Naloga nacionalnega sodišča je tudi, da določbo notranjega prava, ki jo mora uporabiti, razlaga tako, da je čim bolj v skladu z zahtevami prava Skupnosti. Če takšna skladna uporaba ni mogoča, mora nacionalno sodišče v celoti uporabiti pravo Skupnosti in zavarovati pravice, ki jih slednje priznava posameznikom, pri čemer, če je treba, ne uporabi določbe, katere uporaba bi v konkretnem primeru predstavljala kršitev prava Skupnosti (glej zlasti sodbi z dne 4. februarja 1988 v zadevi Murphy in drugi, 157/86, Recueil, str. 673, točka 11, in z dne 26. septembra 2000 v zadevi Engelbrecht, C-262/97, Recueil, str. I-7321, točke od 38 do 40).
- 139 Glede na zgoraj navedeno je treba na predložena vprašanja odgovoriti, da načelo prepovedi diskriminacije glede na državljanstvo na področju uporabe Pogodbe ESAE nasprotuje uporabi predpisa države članice, kot je ta iz postopka v glavni stvari, na podlagi katerega je proti podjetju, ki ima zahtevana upravna dovoljenja za upravljanje jedrske elektrarne, ki je na ozemlju druge države, lahko vložena tožba za prenehanje

povzročanja škodljivih vplivov ali nevarnosti njihovega nastanka na sosednjem zemljišču, ki izvirajo iz te naprave, medtem ko se proti podjetjem, ki razpolagajo z industrijsko napravo, ki je na ozemlju države sodišča, kjer jim je bilo izdano upravno dovoljenje, ne more vložiti tožba in so izpostavljena le tožbi za plačilo odškodnine zaradi škode, ki je nastala na sosednjem zemljišču.

¹⁴⁰ Odgovoriti je tudi treba, da je naloga nacionalnega sodišča, da določbo notranjega prava, ki jo mora uporabiti, razlaga tako, da je čim bolj v skladu z zahtevami prava Skupnosti. Če takšna skladna uporaba ni mogoča, mora nacionalno sodišče v celoti uporabiti pravo Skupnosti in zavarovati pravice, ki jih slednje priznava posameznikom, pri čemer po potrebi ne uporabi določbe, katere uporaba bi v konkretnem primeru predstavljala kršitev prava Skupnosti.

Stroški

¹⁴¹ Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

- 1. Načelo prepovedi diskriminacije glede na državljanstvo na področju uporabe Pogodbe ESAE nasprotuje uporabi predpisa države članice, kot je ta iz postopka v glavni stvari, na podlagi katerega je proti podjetju, ki ima zahtevana upravna dovoljenja za upravljanje jedrske elektrarne, ki je na**

ozemlju druge države, lahko vložena tožba za prenehanje povzročanja škodljivih vplivov ali nevarnosti nastanka škodljivih vplivov na sosednjem zemljišču, ki izvirajo iz te naprave, medtem ko se proti podjetjem, ki razpolagajo z industrijsko napravo, ki je na ozemlju države sodišča, kjer jim je bilo izdano upravno dovoljenje, ne more vložiti tožba in so izpostavljena le tožbi za plačilo odškodnine zaradi škode, ki je nastala na sosednjem zemljišču.

2. Naloga nacionalnega sodišča je, da določbo notranjega prava, ki jo mora uporabiti, razlaga tako, da je čim bolj v skladu z zahtevami prava Skupnosti. Če takšna skladna uporaba ni mogoča, mora nacionalno sodišče v celoti uporabiti pravo Skupnosti in zavarovati pravice, ki jih pravo Skupnosti priznava posameznikom, pri čemer po potrebi ne uporabi določbe, katere uporaba bi v konkretnem primeru predstavljala kršitev prava Skupnosti.

Podpisi